BESLUT

KOMMISSIONENS BESLUT (EU) 2018/563

av den 20 november 2017

om det statliga stöd SA.34308 (2013/C) (f.d. 2013/NN) som Republiken Grekland beviljat till förmån för Hellenic Defence Systems SA (EAS - Ellinika Amyntika Systimata)

[delgivet med nr C(2017) 7361]

(Endast den engelska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha uppmanat berörda parter att yttra sig ([1]), och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE

(1) Inom ramen för sitt ekonomiska saneringsprogram har Grekland genomfört ett privatiseringsprogram ([2]). Hellenic Defence Systems SA (nedan kallat *HDS*), ett statsägt företag, ingick ursprungligen i programmet för att privatiseras.

(2) I januari 2012 informerade den grekiska privatiseringsfonden (Hellenic Republic Asset Development Fund, nedan kallad *HRADF*) ([3]) kommissionen om den föreslagna privatiseringen av HDS. För att utröna om frågor rörande statligt stöd kunde uppstå i detta sammanhang, inledde kommissionen den 1 februari 2012 en undersökning på eget initiativ samt en preliminär bedömning.

(3) Det framgick av undersökningen att HDS tidigare kan ha gynnats av statliga åtgärder. Kommissionen begärde information genom skrivelser av den 16 februari 2012, den 4 april 2012, genom e-brev av den 10 april 2012 och genom skrivelser av den 4 maj 2012, den 4 juli 2012 och den 24 juli 2012. De grekiska myndigheterna svarade den 9 mars 2012, den 18 juli 2012 och den 20 augusti 2012. Möten mellan kommissionens avdelningar och företrädare för de grekiska myndigheterna och HRADF ägde rum den 26 mars 2012, den 30 april 2012 och den 11 september 2012.

(4) Genom en skrivelse av den 6 mars 2013, (nedan kallat *beslutet av den 6 mars 2013*), underrättade kommissionen Grekland om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) avseende vissa stödåtgärder som beskrivs i avsnitt 2.2. (nedan kallat *det formella granskningsförfarandet*).

(5) Kommissionens beslut av den 6 mars 2013 om att inleda förfarandet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ([4]). Kommissionen uppmanade de grekiska myndigheterna och berörda parter att inkomma med sina synpunkter på stödåtgärderna.

(6) Kommissionen mottog synpunkter från de grekiska myndigheterna den 1 juli 2013. Kommissionen har inte mottagit några synpunkter från berörda parter.

([1]) EUT C 152, 30.5.2013, s. 1.
([2]) Se den första utvärderingen av det andra ekonomiska anpassningsprogrammet för Grekland, december 2012, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf.
([3]) HRADF är ett aktiebolag som grundades den 1 juli 2011 för att hantera privatiseringsprocessen.
([4]) Se fotnot 1.

(7) Kommissionen bad de grekiska myndigheterna om ytterligare upplysningar genom skrivelser av den 23 juli 2013, den 21 augusti 2014, den 11 november 2014, den 28 januari 2016, den 27 maj 2016 och den 8 juni 2017. De grekiska myndigheterna svarade den 7 augusti 2013, den 22 september 2014, den 16 december 2014, den 25 februari 2016, den 24 juni 2016, den 17 november 2016 och den 3 juli 2017. Under perioden augusti 2013–augusti 2014 lämnade de grekiska myndigheterna vid flera tillfällen ytterligare information, särskilt rörande uppdelningen av HDS verksamhet mellan civila och militära syften. Flera möten mellan kommissionens avdelningar och företrädare för de grekiska myndigheterna ägde rum under september 2013 i Aten. Den 17 mars 2016 hölls dessutom en telefonkonferens mellan kommissionens avdelningar och de grekiska myndigheterna.

(8) Genom en skrivelse av den 30 mars 2017 godtog de grekiska myndigheterna att detta beslut antas och meddelas enbart på engelska.

2. DETALJERAD BESKRIVNING AV STÖDET

2.1 Stödmottagaren

2.1.1 *Presentation av HDS*

(9) HDS var ett företag verksamt inom tillverkning av försvarsrelaterade produkter och produkter för civil användning. Det var till 99,8 % ägt av den grekiska staten, till 0,18 % av Piraeus Bank (ett privatfinansinstitut) och till 0,02 % av privatpersoner. HDS inrättades 2004 efter sammanslagningen av Greek Power and Cartridge Company SA (*PYRKAL*) och Hellenic Arms Industry SA (*EBO*). Den 31 juli 2011 hade företaget omkring 1 000 anställda, och klassificerades därför som ett stort företag ([5]). Enligt de grekiska myndigheterna indelades företagets produktion, uttryckt som genomsnittlig andel av omsättningen för perioden 2004–2011 på följande sätt:

a) Militär produktion ([6]): 94,34 %

b) Civil produktion ([7]): 5,66 %

(10) HDS hade fem industrianläggningar på olika orter i Grekland: […] (*) Den civila tillverkningen utfördes i en fabrik i Lavrions industrianläggning och en produktionslinje i Hymettus anläggning.

(11) HDS hade två större helägda dotterbolag: Electromechanica Kymi Ltd som tillverkar produkter med dubbla användningsområden ([8]) och Ipiros Metalworks Industry SA som tillverkar produkter för civil användning ([9]), och nio mindre dotterföretag.

(12) Kommissionen kommer att hänvisa till HDS som koncern i det här beslutet.

2.1.2 *HDS ekonomiska resultat*

(13) Enligt de uppgifter som lämnats av de grekiska myndigheterna var HDS viktigaste finansiella uppgifter under den period som omfattas av de undersökta åtgärderna i beslutet av den 6 mars 2013, dvs. 2004–2011, de om anges i tabell 1.

Tabell 1

HDS viktigaste finansiella uppgifter 2004–2011 (i miljoner euro) på gruppnivå

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Omsättning	97,3	91,4	94,7	63,8	62,1	53,9	31,3	39,2
Resultat före skatt	– 132,1	– 94,7	– 110,5	– 118,9	– 146,9	– 173	– 138,7	10,9

([5]) Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).
([6]) Inbegripet infanterivapen, ammunition, vapensystem och bränsletankar för luftfartyg.
([7]) Inbegripet små pistoler, sprängämnen för bygg- och anläggningsarbeten och fyrverkerier.
(*) […] affärshemligheter
([8]) Uniformer och tillhörande persedlar.
([9]) Kopparlegeringar för myntämnen etc.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Registrerat kapital	400,3	461,4	489,0	493,0	493,0	493,0	493,0	651,2
Eget kapital	41,2	7,7	– 75,3	– 282,7	– 418,7	– 594,0	– 676,3	– 537,7
Förluster från tidigare år	215,96	348,06	442,7	553,2	672,1	819,0	992,0	1 130,7

Källa: Skrivelse av den 3 juli 2017 från de grekiska myndigheterna.

2.2 **Beskrivning av åtgärderna**

(14) Genom beslutet av den 6 mars 2013 underrättade kommissionen Grekland om att den hade beslutat att inleda det formella granskningsförfarandet beträffande följande tre åtgärder:

2.2.1 *Åtgärd 1: Statliga garantier*

(15) Enligt de uppgifter som lämnats av de grekiska myndigheterna garanterade staten mellan 2004 och 2011 elva lån till HDS från olika banker baserade i Grekland med olika räntesatser för en garantipremie (avgift) på 1 % som skulle betalas till Grekland tillsammans med återbetalningen av lån till bankerna. De grekiska myndigheterna har förklarat att inga tillgångar ställdes som säkerhet för dessa lån. Det totala lånebeloppet föreföll vara 942,05 miljoner euro, och av detta belopp har HDS försummat att återbetala totalt över 246 miljoner euro, vilket sedermera lett till att statens respektive garanti utlösts. Ingen av dessa statliga garantier anmäldes till kommissionen för en bedömning av statligt stöd.

(16) I sina skrivelser av den 9 mars 2012 och den 3 juli 2017 lämnade de grekiska myndigheterna en förteckning över de statliga garantier och de uteblivna betalningar som anges i tabellerna 2 och 3:

Tabell 2

Grekiska statliga garantier för lån till HDS

Statligt garanterade lån								
Meddelande	Bank	Typ av lån	Utbetalningsdatum	Datum för beviljad garanti	Provisionsavgift (%)	Totalt belopp	Löptid	Ränta
Belopp i euro								
1	National Bank	Obligationslån	2009	23.7.2009 (Greklands officiella tidning 1554/28-9-2009)	1	195 000 000	5 år	2,6055 % + 1,85 %
2	National Bank	Lån	2005	17.3.2005 (Greklands officiella tidning 387/24-3-2005)	1	30 000 000	10 år	3,54 % + 0,14 %
3	Alpha bank	Obligationslån	2006	18.4.2006 (Greklands officiella tidning 550/3-5-2006)	1	164 000 000	12 år	4,019 % + 0,12 %

Statligt garanterade lån								
Meddelande	Bank	Typ av lån	Utbetalningsdatum	Datum för beviljad garanti	Provisionsavgift (%)	Totalt belopp	Löptid	Ränta
4	National Bank	Lån	2004	3.3.2004 (Greklands officiella tidning 494/5-3-2004)	1	10 000 000	10 år	EUR 6M + 0,135 %
5	National Bank	Obligationslån	2008	21.4.2008 (Greklands officiella tidning 788/6-5-2008)	1	213 000 000	15 år	4,63 % + 0,29 %
6	Emporiki Bank	Obligationslån	2007	25.4.2007 (Greklands officiella tidning 720/8-5-2007)	1	175 000 000	20 år	4,605 % + 0,06 %
7	National Bank	Lån	2004	15.12.2004 (Greklands officiella tidning 1886/20-12-2004)	1	15 050 000	10 år	3,36 % + 0,14 %
8	National Bank	Lån	2004	21.6.2004 (Greklands officiella tidning 963/28-6-2004)	1	40 000 000	10 år	EUR 6M + 0,135 %
9	Alpha bank	Lån	2005	28.6.2005 (Greklands officiella tidning 911/4-7-2005)	1	60 000 000	10 år	2,974 % + 0,09 %
10	National Bank, Alpha bank, EFG Eurobank	Obligationslån	2011	29.7.2011 (Greklands officiella tidning 1823/12-8-2011)	1	30 000 000	2 år	9,70 %
11	Tbank	Obligationslån	2011	4.11.2011 (Greklands officiella tidning 2495/4-11-2011)	1	10 000 000	2 år	12 %
Totalt						**942 050 000**		

Källa: Skrivelser från de grekiska myndigheterna av den 9 mars 2012 och den 3 juli 2017.

Tabell 3

Betalningar från den grekiska staten på garanterade lån som inte återbetalats av HDS

Datum för utebliven betalning	Betalning (belopp i euro)
2004	
(…)	
Totalt	**583 288,89**
2005	
(…)	
Totalt	**3 449 021,79**
2006	
(…)	
Totalt	**4 703 698,18**
2007	
(…)	
Totalt	**15 307 189,45**

Datum för utebliven betalning	Betalning (belopp i euro)
2008	
(…)	
Totalt	**10 953 074,99**
2009	
(…)	
Totalt	**31 578 868,23**
2010	
(…)	
Totalt	**89 679 233,21**
2011	
(…)	
Totalt	**90 305 615,31**

Källa: Skrivelse från de grekiska myndigheterna av den 9 mars 2012.

2.2.2 *Åtgärd 2: Bidrag 2003*

(17) Enligt de uppgifter som lämnats av de grekiska myndigheterna beviljade staten 2003 ett bidrag på 10 miljoner euro till HDS för genomförandet av en investeringsplan […], som uteslutande användes för militär produktion. Denna statliga garanti anmäldes inte till kommissionen för en bedömning av statligt stöd.

2.2.3 *Åtgärd 3: 2011 års kapitalökning*

(18) Enligt HDS finansieringsöversikt från december 2011 ökades aktiekapitalet med 158,2 miljoner euro under 2011.

(19) Enligt HDS halvårsrapport från juni 2011 gjordes särskilt två utökningar av kapitalet under första halvåret 2011, nämligen 50,6 miljoner euro (mars 2011) och 62,5 miljoner euro (maj 2011). Givet en samlad ökning av aktiekapitalet på 158,2 miljoner euro under 2011 verkar en tredje kapitalökning på 45,1 miljoner euro ha ägt rum under andra halvåret 2011. I sin egenskap av största aktieägare bidrog endast staten till dessa kapitalökningar.

2.3 **Grunder för inledande av förfarandet**

(20) I sitt beslut av den 6 mars 2013 drog kommissionen den preliminära slutsatsen att de tre icke-anmälda åtgärderna kunde tillskrivas Grekland, att de beviljats med hjälp av statliga medel och att de varit selektiva. Åtgärderna riskerade dessutom att snedvrida konkurrensen och påverka handeln inom EU. Dessutom drog kommissionen den preliminära slutsatsen att HDS var ett företag i svårigheter i den mening som avses i 2004 års riktlinjer för undsättning och omstrukturering ([10]), vid den tidpunkt då de åtgärder som identifieras ovan beviljades. Kommissionen betvivlade att en investerare under marknadsekonomiska förhållanden skulle ha beviljat en sådan finansiering (garantier, bidrag och kapitalökningar) till HDS. Kommissionen drog därför preliminärt slutsatsen att de tre åtgärderna innebar en fördel för HDS.

([10]) Meddelande från kommissionen – Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2).

(21) Kommissionen noterade vidare att, även om HDS huvudsakligen tillverkade militära produkter för den grekiska armén, hade Grekland aldrig motiverat eller formellt åberopat tillämpning av artikel 346.1 b i EUF-fördraget under den preliminära undersökningen av fallet, och att den artikeln därmed inte kunde beaktas i kommissionens bedömning i detta skede.

(22) Mot denna bakgrund drog kommissionen den preliminära slutsatsen att de tre åtgärderna utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Kommissionen uttryckte dessutom tvivel om att stödet var förenligt med den inre marknaden och i synnerhet 2004 års riktlinjer för undsättning och omstrukturering, vilka var och förblir den tillämpliga rättsliga ramen för bedömning av statligt stöd till företag i svårigheter som beviljats mellan 2004 och 2011.

3. KOMMENTARER FRÅN GREKLAND

3.1 Åtskillnad mellan militär och civil produktion – Greklands väsentliga säkerhetsintressen

(23) I sina synpunkter inom ramen för det formella granskningsförfarandet hävdade de grekiska myndigheterna att de tre åtgärderna endast syftade till att stödja HDS militära produktion och att de i sin helhet var nödvändiga för att skydda väsentliga säkerhetsintressen i Grekland.

(24) De grekiska myndigheterna lämnade in en uppdelning av företagets totala intäkter för perioden 2004–2011, som visade att av de totala intäkterna på 482,4 miljoner euro härrörde 91,23 % från kontrakt avseende militära produkter sålda till Greklands väpnade styrkor eller från förpliktelser rörande Greklands väpnade styrkor och nationella försvar och säkerhet, medan 3,11 % gällde kontrakt för exporterade militära produkter (inbegripet till Cypern) och 5,66 % härrörde från försäljning av civila produkter.

(25) När det gäller HDS civila produktion hävdade de grekiska myndigheterna att den genomfördes i produktionslinjer som var fysiskt och organisatoriskt skilda från den militära produktionen ([…]) och att HDS gjorde separata redovisningar för kostnader och intäkter i den militära respektive den civila produktionen.

(26) När det gäller den militära produktionen hävdade de grekiska myndigheterna att denna var direkt knuten till den grekiska arméns kravspecifikationer och leveranser, och att den uteslutande rörde produkter som omfattas av den förteckning över vapen, ammunition och krigsmateriel som utarbetats av rådet 1958 (nedan kallad *rådets förteckning 1958*) ([11]). I detta sammanhang lämnade Grekland en sammanfattning av alla avtal och all försäljning av HDS militära produktion sedan 2003, vilken bestod av ammunition, inklusive lätt ammunition, granater, stridsvagnsammunition, vapensystem, infanterivapen inklusive pistoler, kanoner, granatkastare och flyg- och rymdprodukter inbegripet bränsletankar och pyloner för luftfartyg. De grekiska myndigheterna förklarade vidare att HDS militära tillverkning uteslutande utfördes i samband med särskilda kontrakt, dvs. att HDS inte lagrade militära produkter.

(27) Enligt de grekiska myndigheterna omfattar HDS militära produktionslinjer det enda nationella industrikomplex som används för tillverkning av vapen och ammunition i Grekland, och utgör därför en väsentlig del av infrastrukturen i Greklands nationella försvarsindustri. HDS inrättades som ett försvarsföretag och har sedan sin etablering fungerat som ett sådant. Dess infrastruktur ingick från början i Greklands nationella försvarsplanering i syfte att tjäna nationens försvar och säkerhet. I detta sammanhang behövde HDS upprätthålla en fullt fungerande beredskap i sina militära produktionslinjer för produkter i rådets förteckning av 1958, även utöver den nuvarande och faktiska efterfrågan för att skydda väsentliga säkerhetsintressen i Grekland, t.ex. att trygga leveranssäkerheten för Greklands väpnade styrkor och deras operativa självständighet, samt för att kunna tillgodose efterfrågan i kristider, eller vid mobilisering eller krig.

(28) Mot denna bakgrund hävdade de grekiska myndigheterna att Greklands geopolitiska läge, som kräver en grundläggande självförsörjning av viktiga vapen och ammunition, motiverade HDS militära produktion med hänsyn till den nationella säkerheten.

(29) När det gäller export av militära produkter underströk de grekiska myndigheterna att de totala exportintäkterna under tiden mellan företagets etablering 2004 fram till 2011, uppgick till 15,02 miljoner euro (dvs. 3,1 % av de totala intäkterna eller 3,3 % av intäkterna från försvarsverksamhet). […].

([11]) År 1958 upprättade rådet en förteckning över vapen, ammunition och krigsmateriel på vilken första meningen i artikel 346.1 b i EUF-fördraget tillämpades, som tillägg 1 till bilaga D i rådets beslut 255/58. Förteckningen publicerades aldrig officiellt, men är numera offentlig.

(30) De grekiska myndigheterna hävdade att den återstående delen av exporten, vilket utgör en mycket liten procentandel av HDS totala omsättning, avser export till tredje land […] på grundval av de kontrakt som tilldelades direkt till HDS. […].

(31) Sammanfattningsvis, när det gäller den militära tillverkningen förklarade de grekiska myndigheterna att de tre åtgärderna syftade till att stödja en militär tillverkare som spelar en avgörande roll för leverans av vapen och ammunition till Greklands väpnade styrkor. Dess funktion är därmed viktig för Greklands väsentliga säkerhetsintressen. De grekiska myndigheterna motiverade sin argumentation genom att hänvisa till en rad grekiska rättsakter som fastställde EBO:s och PYRKAL:s roll för Greklands väsentliga säkerhetsintressen ([12]), och som senare överfördes till HDS.

(32) Med hjälp av dessa argument åberopade de grekiska myndigheterna uttryckligen artikel 346.1 b i EUF-fördraget med hänvisning till de granskade åtgärderna, och hävdade att dessa var nödvändiga för att skydda Greklands väsentliga säkerhetsintressen i samband med tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel.

(33) […]

(34) De grekiska myndigheterna medgav att även HDS civila tillverkning gick med förlust. De förklarade att dessa förluster orsakades av HDS höga driftskostnader, vilka kopplades till att en del av den civila tillverkningen lagts ut på entreprenad hos den militära tillverkningen för kontrakt med de grekiska väpnade styrkorna. Detta gjordes utan att en motsvarande skuld utfärdades mot den militära tillverkningens räkenskaper. Dessutom använde sig de militära och de civila produktionslinjerna ibland av både HDS administrativa tjänster och dess distributionstjänster.

3.2 **Åtgärd 1: Statliga garantier**

(35) De grekiska myndigheterna hävdade att åtgärd 1 uteslutande syftade till att stödja HDS militära produktion, eftersom lånen endast användes för militära ändamål direkt kopplade till skyddet av Greklands väsentliga säkerhetsintressen. Enligt de grekiska myndigheterna följer att åtgärd 1 inte bör vara föremål för en bedömning av statligt stöd eftersom det skulle omfattas av undantaget i artikel 346.1 b i EUF-fördraget. De grekiska myndigheterna hävdade i detta avseende att den militära produktionen var åtskild från den civila produktionen och att de rättsakter som föreskrev de statliga garantierna innehöll en hänvisning enligt vilken de garanterade lånen avser ”täckning av företagets operativa behov för produktion av militär utrustning för landet”.

(36) De grekiska myndigheterna förklarade också att det skulle ha varit omöjligt för HDS att ställa några tillgångar som pant för lånen i fråga, eftersom dess anläggningar skyddades av nationella säkerhetsbestämmelser som inte tillåter detta. Att ställa företagets fastighetsinnehav som säkerhet skulle enligt de grekiska myndigheterna strida mot de nationella säkerhetsintressen som företaget tjänar och skulle kunna leda till röjande av sekretessbelagda uppgifter. Härav följer att HDS inte kunde försöka få banklån genom att ställa en del av sitt fastighetsinnehav som säkerhet. De grekiska myndigheterna hävdade följaktligen att anledningen till att företaget inte hade försökt få banklån utan statliga garantier inte var dess oförmåga att erhålla sådana medel, utan snarare den omständigheten att den var förhindrad att ställa säkerheter på grund av den risk som skulle uppstå för de nationella säkerhetsintressena.

(37) Vad gäller den statliga garantin för ett lån på 30 miljoner euro från National Bank of Greece, Alpha Bank och EFG Eurobank 2011 (lån nummer 10 i tabell 2) klargjorde de grekiska myndigheterna i sina inlagor av den 7 augusti 2013 och den 3 juli 2017, att HDS slutligen endast mottog en förhandsutbetalning på 6 miljoner euro den 8 september 2011, och att, sedan bankerna dragit tillbaka sitt stöd, endast 7 095 858 euro från detta obligationslån utfärdades den 19 mars 2013. Därför skulle ingen förmån som beviljas ur denna statliga garanti överstiga detta belopp.

(38) Vad gäller den statliga garantin för lånet på 10 miljoner euro från Tbank 2011 (lån nummer 11 i tabell 2), klargjorde de grekiska myndigheterna på liknande sätt i sin skrivelse av den 3 juli 2017 att HDS mottagit en förskottsbetalning på 6 miljoner euro (varav 3 miljoner euro den 5 juli 2011 och ytterligare 3 miljoner euro den 2 november 2011). Eftersom obligationslånet aldrig utfärdades påstår de grekiska myndigheterna att förskottsbetalningen inte täcktes av en statlig garanti.

(39) Enligt de grekiska myndigheterna uppgick därför de samlade statliga långarantierna för 2011 till 7 095 858 euro, i stället för de 40 miljoner euro som ursprungligen nämndes i beslutet av den 6 mars 2013. De grekiska myndigheterna bestred inte garantierna eller lånen från övriga år.

([12]) Presidentdekret 514/1977 (officiell tidningsreferens A/165/14.6.1977). Lag 3978/2011 (officiell tidningsreferens FEK A/137/16.6.2011).

3.3 **Åtgärd 2: Bidrag 2003**

(40) De grekiska myndigheterna hävdade att även åtgärd 2 endast syftade till att stödja HDS militära produktion, och inte bör vara föremål för en bedömning av statligt stöd eftersom den torde omfattas av undantaget i artikel 346.1 b i EUF-fördraget.

(41) De grekiska myndigheterna grundade sitt resonemang på det faktum att […] industrianläggningen, som var föremål för åtgärd 2, uteslutande används för militär produktion av produkter […] ([13]).

3.4 **Åtgärd 3: 2011 års kapitalökning**

(42) De grekiska myndigheterna hävdade att den grekiska statens beslut i egenskap av majoritetsägare att utföra de relevanta kapitalökningarna överensstämde med beteendet hos en investerare i en marknadsekonomi i en liknande situation. De grekiska myndigheterna hävdade att deras beslut i egenskap av aktieägare att öka företagets aktiekapital i syfte att säkerställa företagets lönsamhet var ett rimligt affärsmässigt beslut, med tanke på dess avgörande roll för landets försvar och säkerhet. Således utgjorde kapitalökningarna enligt deras uppfattning inte statligt stöd. I sin skrivelse av den 3 juli 2017 bekräftade de grekiska myndigheterna att de inte hade tillgång till ytterligare information eller handlingar till stöd för sina synpunkter om kapitalökningen, med hänvisning till kommissionens begäran att, i förekommande fall tillhandahålla i) en eventuell omstruktureringsplan för HDS som upprättats före beslutet att öka bolagskapitalet, ii) en statlig ekonomisk förhandsanalys för att utröna huruvida omvandlingen till kapital av de fordringar som härrör från anspråk på garantier var mer ekonomiskt fördelaktig än att behålla eller verkställa dessa fordringar, och iii) en eventuell statlig förhandsanalys av de nya medel som erhållits genom kapitaltillskotten.

(43) I vilket fall, och i likhet med de andra två åtgärderna, hävdade de grekiska myndigheterna att även åtgärd 3 endast syftade till att stödja HDS militära produktion, och inte bör vara föremål för en bedömning av statligt stöd, eftersom den torde omfattas av undantaget i artikel 346.1 b i EUF-fördraget.

(44) Beträffande det totala beloppet av de berörda kapitalökningarna hävdade de grekiska myndigheterna i sin skrivelse av den 1 juli 2013 att detta uppgick till 107,6 miljoner euro. I sin skrivelse av den 7 augusti 2013 klargjorde de grekiska myndigheterna slutligen att de kapitalökningar som omfattas av åtgärd 3 inkluderar en sammanlagd kapitalökning på 158,19 miljoner euro som angetts i beslutet av den 6 mars 2013.

(45) Av den totala kapitalökningen på 158,19 miljoner euro var 154,19 miljoner euro ett resultat av kapitalisering av skulder som HDS hade gentemot staten. Dessa skulder härrörde från åberopandet av garantier inom ramen för åtgärd 1, eftersom HDS underlåtit att återbetala lånen. Det återstående beloppet på 4 miljoner euro utgjorde nytt kapital.

(46) Vid bolagsstämman den 25 oktober 2010 beslutades att HDS kapital måste ökas. De exakta beloppen för olika kapitalökningar beslutades dock av bolagsstämman vid olika möten under 2011, vid de tidpunkter då Grekland anslog de berörda medlen. Enligt de grekiska myndigheterna var fördelningen av kapitalökningarna inom ramen för åtgärd 3 och datum för beviljandet följande:

Tabell 4

Tidpunkter för beviljande av kapitalökningar 2011

Datum för bolagsstämmans beslut	Belopp i euro	Anmärkningar
Den 4 maj 2011	109 052 604,87	Kapitalisering av skulder till följd av åberopade garantier
Den 19 oktober 2011	42 255 180,01	
Den 16 december 2011	2 882 919,33	
Den 4 maj 2011	4 000 000	Kontantbetalning
Totalt	**158 190 704,21**	

([13]) […]

(47) De grekiska myndigheterna hävdade att ökningen av kapitalet med 154,19 miljoner euro till följd av kapitaliserade skulder genom åberopade garantier inte bör betraktas som ”nytt” statligt stöd till HDS, eftersom det enligt kommissionens motivering i beslutet av den 6 mars 2013 redan ansågs utgöra statligt stöd inom ramen för åtgärd 1.

3.5 **Uppdelning av HDS**

(48) Inom ramen för den regelbundna översynen av dess ekonomiska anpassningsprogram av de institutioner som företräder landets gäldenärer (Europeiska kommissionen, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden) åtog sig Grekland i mitten av 2013 att anta ett oåterkalleligt beslut om HDS framtid senast i slutet av augusti 2013. Den 27 augusti 2013 lade de grekiska myndigheterna fram sitt förslag om HDS framtid.

(49) Enligt detta förslag skulle HDS delas upp i två delar, en civil och en militär. Denna åtgärd betecknades ”uppdelning”. Den civila delen skulle likvideras. Den militära delen skulle omstruktureras och dess produktion begränsas till produkter som är nödvändiga för landets väsentliga säkerhetsintressen.

(50) Efter diskussioner med kommissionens avdelningar och avdelningar från övriga institutioner, åtog sig de grekiska myndigheterna i en skrivelse av den 16 december 2013 att genomföra uppdelningen och lägga fram en handlingsplan.

(51) Genom styrelsebeslut av den 26 februari 2014 inleddes uppdelningen av företaget och den 28 februari 2014 fastställdes som datum för omstrukturering (datum för ”rensning av balansräkningen”). Genom styrelsens beslut av den 21 maj 2014 fastställdes att det efterföljande aktiebolag som i framtiden uteslutande skulle ägna sig åt tillverkning av och handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som är nödvändiga för Greklands väsentliga säkerhetsintressen ska kallas *Hellenic Defence Systems Industrial Commercial Ltd* (nedan kallat *HDS military*). Genom samma beslut fastställdes att det efterföljande aktiebolag som skulle ta över det ursprungliga bolagets rent civila verksamheter ska kallas *Hellenic Civilian Production Systems Industrial Commercial Ltd* (nedan kallat *HDS civil*).

(52) Genom styrelsens beslut av den 26 maj 2014 godkändes planen för att dela upp företaget, den rensade balansräkningen och styrelsens förklarande rapport. Företagets befullmäktigade företrädare undertecknade samma dag planen för att dela upp företaget och planen lämnades in till tillsynsmyndigheten. Den 7 juli 2014 lades en officiell revisionsberättelse fram i syfte att bedöma och fastställa det bokförda värdet av de tillgångar som innehas av företagets försvars- och militärenheter.

(53) Vid bolagsstämman den 28 augusti 2014 godkändes beslutet om att dela upp företaget, rensningen av balansräkningen, styrelsens förklarande rapport, revisionsberättelsen om det bokförda värdet av tillgångar i det ursprungliga företaget samt riktlinjer för de båda efterträdande företagen. Dessutom utsågs styrelser i de båda efterträdande företagen.

(54) Det ursprungliga företagets tillgångar och produktionskapacitet delades upp i enlighet med den rensade balansräkningen av den 28 februari 2014. Alla tillgångar med anknytning till det ursprungliga företagets militära produktion överfördes till HDS military. De grekiska myndigheterna hävdade att alla dessa tillgångar uteslutande rör tillverkningen av försvarsrelaterade produkter enligt definitionen i artikel 346 i EUF-fördraget.

(55) Alla tillgångar som uteslutande avser den civila produktionen överfördes till HDS civil. Detta inbegriper särskilt

a) all mark som enbart används för den civila produktionen (inklusive produktionsanläggningar, lagerlokaler osv. på den marken),

b) alla maskiner, all utrustning, alla transportmedel, osv. som uteslutande omfattar civil produktion,

c) färdiga produkter och halvfabrikat för civilt bruk, relevanta råvaror och det ursprungliga företagets fordringar från kunder rörande civila produkter.

(56) Genom beslut nr 22153/2014/2.10.2014 godkände regionen Attika uppdelningen av företaget, upplösningen av det ursprungliga företaget och inrättandet av två nya företag. Detta beslut registrerades i allmänna handelsregistret och därefter registrerades de två nya företagen och deras stadgar fördes in i det allmänna handelsregistret.

4. MARKNADSVILLKOR FÖR STATLIGA GARANTIER TILL HDS (ÅTGÄRD 1)

(57) De grekiska myndigheterna förklarade att HDS inte hade försökt få banklån utan statliga garantier, men att orsaken inte var dess oförmåga att erhålla sådana medel (skäl 36). Vad gäller åtgärd 1 kunde det formella granskningsförfarandet därför inte påvisa samtida räntebud för lån till HDS från och med 2004 utan den statliga garantin, eller bud för den senare garantin från en garantigivare på marknaden. För att få en saklig grund för att bedöma huruvida de statliga lånegarantierna som beviljats HDS gav företaget en fördel som det inte skulle ha fått på marknadsvillkor, och givet HDS ekonomiska situation under perioden 2004–2006 (tabell 1), undersökte kommissionen på vilka marknadsvillkor företag med kreditbetygen CCC + (högriskföretag i svårigheter), D (företag som fallerat) eller SD (selektiv betalningsinställelse) kunde ha fått finansiering från finansmarknaderna. I detta syfte samlade kommissionen in finansiella uppgifter från databasen *S&P Capital IQ Platform* ([14]) och särskilt CDS-spreadar (dvs. som avser kreditswappar), samt avkastningen på obligationer mellan 2004 och 2006.

(58) En kreditswapp är ett finansiellt swapavtal där säljaren av kreditswappen kompenserar köparen (vanligen borgenären för referenslånet) i händelse av utebliven betalning (från gäldenären). Med andra ord försäkrar säljaren av kreditswappen köparen mot utebliven betalning av vissa referenslån. Detta instrument är relevant som indikation på den riskpremie/garantiavgift som en marknadsaktör skulle kräva för att försäkra risken för utebliven återbetalning. De insamlade uppgifterna visar att CDS-spreadar med löptider på fem år till högriskföretag varierade mellan 4,4 % och 33,5 % mellan 2004 och 2006.

(59) En obligationsavkastning motsvarar den avkastning som en investerare uppbär från en obligation och den ger en god indikation på de totala lånekostnaderna (vilket motsvarar kostnaden för lånet samt kostnaden för eventuella garantier) för ett företag. De insamlade uppgifterna visar att avkastningen under perioden 2004–2006 varierade mellan 12,9 % och 43,2 % för obligationer med ettårig löptid som emitteras av företag med hög finansiell risk.

5. BEDÖMNING

(60) Detta beslut behandlar först frågan om tillämpning av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och därefter, vad gäller verksamhet eller åtgärder som inte omfattas av undantaget i den artikeln, huruvida statligt stöd förekommer i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget och slutligen huruvida sådant stöd är förenligt med den inre marknaden.

5.1 Tillämpning av artikel 346.1 b i EUF-fördraget

(61) Enligt artikel 346.1 b i EUF-fördraget får varje medlemsstat ”vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel; sådana åtgärder får inte försämra konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.”

(62) Rådets beslut från 1958 som upprättade en lista över produkter på vilka artikel 346.1 b i EUF-fördraget ska tillämpas omfattar bland annat handeldvapen och automatvapen, artilleri, ammunition för sådana vapen, bomber, torpeder, raketer, krut och sprängämnen (punkterna 1, 2, 3, 4, 8 och 13 i listan). Detta innebär i detta fall att artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget inte gäller för åtgärder som rör produkter som ingår i rådets beslut från 1958, förutsatt att dessa åtgärder anses nödvändiga för att skydda väsentliga säkerhetsintressen i den berörda medlemsstaten.

(63) I enlighet med rättspraxis ska en medlemsstat som åberopar undantaget i artikel 346.1 b i EUF-fördraget bevisa att åtgärderna inte går utöver vad som är nödvändigt för dess väsentliga säkerhetsintressen ([15]).

(64) De grekiska myndigheterna har hävdat att HDS militära produktion faller inom tillämpningsområdet för rådets beslut från 1958, särskilt punkterna 1, 2, 3, 4, 8 och 13, och är nödvändig för Greklands väsentliga säkerhetsintressen, eftersom HDS tillhandahåller specialiserade militära produkter till Greklands väpnade styrkor. När det

([14]) https://www.capitaliq.com
([15]) Se domstolens dom av den 16 september 1999, Kommissionen mot Spanien, C-414/97, ECLI:EU:C:1999:417, punkt 22 och domstolens dom av den 8 april 2008, Kommissionen mot Italien, C-337/05, ECLI:EU:C:2008:203, punkterna 42–44.

gäller åtgärd 2 har de grekiska myndigheterna visat att moderniseringen av industrianläggningen i Aeghion var nödvändig för att fullgöra ett särskilt avtal med Greklands väpnade styrkor för specifik tillverkning av militära produkter som ingår i förteckningen från 1958, särskilt punkt 1.

(65) De grekiska myndigheterna har också hävdat att HDS civila produktionslinjer skildes från de militära produktionslinjerna och att de granskade åtgärderna endast gynnade den militära produktionen, som huvudsakligen såldes till Greklands väpnade styrkor.

(66) Mot bakgrund av de argument som lagts fram av Grekland godtar kommissionen att den del av HDS produktion som avser militärmateriel kan anses falla inom tillämpningsområdet för artikel 346.1 b i EUF-fördraget.

(67) Kommissionen bestrider inte heller den fysiska åtskillnaden mellan civila och militära produktionslinjer. De uppgifter som lämnats av de grekiska myndigheterna stöder dock inte påståendet att HDS hade separat redovisning för den civila respektive den militära produktionen under den aktuella perioden. Dessutom har de grekiska myndigheterna erkänt att produktionslinjerna ibland användes även för militär produktion utan tillräcklig ersättning, vilket skulle ha varit fallet om det fanns lämplig särredovisning, och att både de militära och de civila produktionslinjerna ibland använde sig av HDS administrativa och distributionstjänster.

(68) Mot bakgrund av ovanstående och i avsaknad av separat redovisning för den civila och den militära verksamheten, kan kommissionen inte utesluta att de åtgärder som gäller den militära produktionen även kan ha gynnat HDS civila produktion, och därmed skapat en snedvridning av konkurrensen på den relevanta marknaden. Detta är fallet beträffande åtgärderna 1 och 3 som, oavsett syfte, i huvudsak gynnat HDS som helhet och därmed även dess civila produktion som inte var ekonomiskt åtskild från dess militära produktion.

(69) Kommissionen anser därför att åtgärderna 1 och 3, i den utsträckning som dessa kan ha gynnat HDS civila produktion, måste bedömas mot bakgrund av bestämmelserna om statligt stöd i fördraget. I den mån dessa åtgärder har gynnat produktionen och tillhandahållandet av militära produkter till Greklands försvarsmakt, godtar dock kommissionen att de är undantagna från en bedömning enligt bestämmelserna om statligt stöd på grundval av artikel 346.1 b i EUF-fördraget.

(70) När det gäller åtgärd 2 konstaterar kommissionen att den bevisning som tillhandahållits av Grekland visar att bidraget i fråga […] inte på något sätt gynnade den civila produktionen.

(71) Följaktligen godtar kommissionen att åtgärd 2 endast gynnade produktion av militära produkter som omfattas av rådets beslut från 1958 och att den var nödvändig för att tillhandahålla den grekiska armén dessa produkter. Kommissionen godtar därför att åtgärd 2 är undantagen från en bedömning enligt fördragets bestämmelser om statligt stöd på grundval av artikel 346.1 b.

5.2 **Bedömning av förekomsten av stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget**

(72) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är ”stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna”.

(73) På grundval av denna bestämmelse, och för att en åtgärd ska klassificeras som statligt stöd, måste följande kumulativa villkor vara uppfyllda: (i) Åtgärden kan tillskrivas staten och finansieras genom statliga medel. ii) Åtgärden är selektiv. iii) Åtgärden ger ett företag en ekonomisk fördel. iv) Åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen och kan sannolikt påverka handeln mellan medlemsstaterna.

5.2.1 *Åtgärd 1: Statliga garantier*

5.2.1.1 Statliga medel och frågan om åtgärden kan tillskrivas staten

(74) De statliga garantierna beviljades direkt av den grekiska staten och som sådan ska åtgärd 1 tillskrivas staten.

(75) Statliga garantier innebär per definition att statliga medel riskeras, eftersom en offentlig garanti alltid medför en potentiell förlust av medel för statens del. En garanti som inte ersätts fullt ut innebär dessutom att staten direkt förlorar medel. Den avgift på 1 % som tas ut av staten från HDS kan inte anses tillräcklig med tanke på företagets ekonomiska situation och risken för fallissemang. Dessutom hade HDS underlåtit att betala flera lån redan 2004, varefter de flesta garantierna beviljades. Som sådana omfattade garantierna statliga medel, både när det gäller eventuellt förlorade garantiavgifter och exponering av statsbudgeten i händelse av HDS fallissemang.

(76) Kommissionen anser därför att kriteriet för statliga medel och att de kan tillskrivas staten, är uppfyllt för åtgärd 1. Detta ifrågasattes inte heller av de grekiska myndigheterna.

5.2.1.2 Selektivitet

(77) Eftersom garantierna beviljades en enskild stödmottagare, nämligen HDS på ad hoc-basis och inte som en del av en generell ekonomisk-politisk åtgärd som potentiellt finns tillgänglig för alla grekiska bolag och ekonomiska sektorer, är åtgärden selektiv.

5.2.1.3 Förekomst av en ekonomisk fördel

(78) I enlighet med fast rättspraxis finns det, för att bedöma om en statlig åtgärd utgör stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, skäl att bestämma huruvida stödmottagaren får en ekonomisk fördel som den inte skulle ha erhållit under normala marknadsförhållanden ([16]).

(79) Närhelst ett företags ekonomiska situation förbättras till följd av ett statligt ingripande föreligger en ekonomisk fördel. Om en offentlig myndighet ingriper får dock inte nödvändigtvis stödmottagaren någon fördel, och detta utgör inte ett stöd om det genomförs på normala marknadsvillkor, det vill säga om den offentliga myndigheten beter sig som en försiktig marknadsekonomisk aktör skulle ha gjort i en liknande situation. I detta avseende var den grekiska staten majoritetsägare i HDS vid denna tidpunkt och så är också fallet i dag. I denna egenskap har den grekiska staten garanterat elva lån som beviljats av fem olika banker mellan 2004 och 2011. Det kan inte uteslutas att det är i majoritetsägarens intresse att utfärda garantier för lån som beviljats dess holdingföretag, i den utsträckning som en mindre kostsam finansiering kan ge högre avkastning (utdelning) eller ett ökat värde för ägandet, till priset av en högre risk i egenskap av garant. När det gäller HDS kunde staten dock inte förvänta sig någon sådan utdelning, med tanke på HDS svåra ekonomiska läge under denna period, vilket framgår av siffrorna i tabell 1, och särskilt av de kontinuerliga förlusterna sedan 2004. Härav följer att motivet och den potentiella avkastningen från de statliga garantierna måste bedömas för sig, utan hänsyn till en eventuell förväntan på avkastning för aktieägarna.

(80) I synnerhet, genom att minska den risk som togs av banker som lånade till HDS mellan 2004 och 2011, minskade de elva garantierna sannolikt den ränta som debiterades de underliggande lånen. Dessa räntesatser var olika, men alla utom två var lägre än 5 % under denna period. Mot bakgrund av HDS dåliga resultat, även om dessa betraktas enskilt, skulle ingen försiktig aktör i en marknadsekonomi, utan garantier från staten ha beviljat HDS finansiering under perioden 2004–2011 på de villkor som gäller de elva lån som beviljades mellan 2004 och 2011.

(81) När det gäller de grekiska myndigheternas påstående att HDS skulle ha kunnat få tillgång till finansiering på marknaden utan den statliga garantin, måste i detta avseende en åtskillnad göras mellan följande: i) Perioden 2004–2006 och ii) perioden 2007–2011. Kommissionen anser, på grundval av HDS ekonomiska data i tabell 1, att HDS under perioden 2004–2006 skulle ha kunnat få tillgång till finansiering på marknaden, dock på mindre gynnsamma villkor än dem som följer med statliga garantier. Å andra sidan visar HDS avsevärt försämrade finansiella uppgifter under perioden 2007–2011 i tabell 1 att företaget inte skulle ha fått tillgång till finansiering från marknaden på några som helst villkor utan de statliga lånegarantierna.

(82) Även om HDS haft betydande förluster från tidigare år och ett negativt resultat före skatt under perioden 2004–2006, hade företaget fortfarande en relativt stabil årlig omsättning på omkring 91–97 miljoner euro. Vidare var HDS eget kapital fortfarande positivt och blev negativt för första gången under 2006. Även om

([16]) Domstolens dom av den 29 juni 1999 i mål C-256/97, *DMT*, ECLI:EU:C:1999:332, punkt 22.

HDS uppvisade tecken på finansiella svårigheter under perioden 2004–2006, var dessa svårigheter därför inte av sådan omfattning att de helt förhindrade företagets tillgång till finansiering under denna period. När det gäller nivån på sådant stöd bekräftar de CDS-spreadar och den avkastning på obligationer som anges i skälen 58 och 59, att vissa företag med hög finansiell risk hade tillgång till finansmarknaderna under perioden 2004–2006 och ger en storleksordning för de villkor på vilka sådana företag kunde erhålla finansiering. Sådana marknadsdata tyder på att HDS skulle ha kunnat få tillgång till finansiering på marknaden utan statliga garantier, men till en garantipremie betydligt högre än 1 %.

(83) På samma sätt är de lån till HDS i tabell 2 avsevärt olika när det gäller exponering mot risken för borgensmannens fallissemang, från 10 miljoner euro i kapitalbelopp (lån nummer 4 från National Bank under 2004) till 164 miljoner euro (lån nummer 3 från Alpha Bank 2006). Ändå ledde dessa skillnader inte till högre garantiavgifter. Härav följer att den fasta avgiften på 1 % som HDS betalar staten för de båda garantierna inte utgör en marknadsbaserad ränta, eftersom den inte återspeglar den ökade risken för de garanterade lånen i händelse av fallissemang.

(84) De garantier som beviljades under perioden 2004–2006 gav därför HDS en ekonomisk fördel som företaget inte skulle ha fått på marknadens villkor. Fördelens storlek motsvarar differensen mellan kostnaden för den finansiering som HDS skulle ha erhållit från marknaden utan den statliga garantin och det pris (basräntan plus premier) som faktiskt betalats för dessa statliga garantier respektive lån ([17]).

(85) Undersökningen har dock inte visat några specifika samtida räntebud för lån till HDS utan den statliga garantin, eller bud på denna garanti. Tillgängliga marknadsdata (skälen 58 och 59) visar de finansiella instrument som skiljer sig från de lån och garantier som HDS fått, särskilt vad gäller löptid och belopp, och som har hämtats från företag som inte hade finansiella uppgifter liknande dem som anges för HDS i tabell 1 (för 2004–2006) och en historia av underlåtenhet att betala lån som liknar HDS såsom visas i tabell 3 (2004–2006). Vidare skulle karaktären på HDS militära produktion och dess största kunds verksamhet, det vill säga den grekiska försvarsmakten, till skillnad från dessa företag, av grekiska banker kunnat ses som en ytterligare kommersiell anledning att tillhandahålla HDS finansiering. Härav följer att marknadsdata i detta fall inte i sig utgör en tillförlitlig indikation och ett exakt riktmärke för den kostnad till vilken HDS kunde ha erhållit samma lån mellan 2004 och 2006 på marknadsmässiga villkor.

(86) För att fastställa den hypotetiska kostnaden för finansiering från marknaden för de sex lån som beviljades under åren 2004–2006 (dvs. lån nr 2, 3, 4, 7, 8 och 9 som visas i tabell 2) har kommissionen även tagit hänsyn till uppgifterna i meddelandet om referens- och diskonteringsräntor (nedan kallat *2008 års meddelande*) ([18]).

(87) Eftersom HDS ekonomiska situation under 2004–2006 som framställs i dess finansiella uppgifter i tabell 1, och det faktum att de grekiska myndigheterna inte kunde förse kommissionen med någon plan som på ett trovärdigt sätt visade på en positiv utveckling för företagets framtid, måste HDS kreditvärdighet (kreditbetyg) betraktas som den lägsta av de fem möjliga grader av kreditbetyg som föreskrivs i 2008 års meddelande, nämligen ”Dålig/Finansiella svårigheter (CCC och lägre)”. Vidare hade lånen i fråga inte någon säkerhet och måste därför betraktas som ”lågt ställda säkerheter ” enligt den tregradiga skala som föreskrivs i 2008 års meddelande. Marknadsräntan bör därför för varje lån beräknas som resultatet av summan av den ettåriga interbankräntan vid tidpunkten för beviljandet av lånet plus 1 000 räntepunkter enligt definitionen i meddelandet från 2008.

(88) Tillförlitligheten i resultatet av beräkningen ovan bekräftas ytterligare i förevarande fall av att resultatet ligger inom det intervall av CDS-spreadar och avkastning på obligationer som anges i skälen 58 och 59.

(89) Beloppet för den förmån som var kopplad till statliga garantier för lån som HDS under åren 2004–2006 (såsom anges i skäl 87) ska därför beräknas separat för varje lån enligt följande metod: Differensen mellan i) marknadsräntan på grundval av 2008 års meddelande beräknad på det sätt som beskrivs i skäl 87, tillämpad på

([17]) Se även kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier, särskilt avsnitt 4.2 (EUT C 155, 20.6.2008, s. 10.).

([18]) Kommissionens meddelande om en översyn av metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor (EUT C 14, 19.1.2008, s. 6).

lånets kapitalbelopp, och ii) de faktiska finansieringskostnader som HDS haft med beaktande av den räntesats som tillämpades av bankerna på lånets kapitalbelopp och garantiavgiften på 1 % som tillämpades av staten (se tabell 2), och som beräknades och togs ut under den period då de olika beloppen gjordes tillgängliga för HDS.

(90) Å andra sidan var HDS ekonomiska läge avsevärt annorlunda under perioden 2007–2011. Enligt tabell 1 förlorade HDS 2007 en tredjedel av sin omsättning jämfört med föregående år, registrerade förluster (negativt resultat före skatt) motsvarande två gånger omsättningen, ett kapitalunderskott som var mer än fyra gånger omsättningen och förluster under föregående år som uppgick till närmare nio gånger omsättningen. HDS negativa eget kapital 2007 blev nästan fyra gånger högre än 2006, vilket inte bara stabiliserade denna negativa utveckling utan också i stor utsträckning ökade dess intensitet. Efter 2007 har företagets finansiella siffror bara blivit ännu sämre. HDS omsättning minskade gradvis till 39 miljoner euro under 2011 från 95 miljoner 2006, medan förluster från föregående år ackumulerade till 1 131 miljoner euro 2011, jämfört med 443 miljoner 2006. År 2011 hade HDS ett kapitalunderskott som var nästan 14 gånger dess omsättning och förluster motsvarande närmare 29 gånger dess omsättning. Dessutom visar tabell 3 att HDS uteblivna betalningar motsvarade tvåsiffriga miljonbelopp i euro 2007, med en konstant ökning från 15 miljoner euro 2007 till 90 miljoner euro 2011.

(91) Mot bakgrund av dessa omständigheter anser kommissionen att HDS risk för uteblivna betalningar på lån utan säkerheter sedan 2007 har varit så hög att HDS i avsaknad av statliga garantier inte skulle kunna ha fått något sådant lån på marknaden under några omständigheter. Ingen marknadslångivare som ställts inför HDS finansiella uppgifter under perioden 2007–2011 och dess historia av uteblivna betalningar skulle ha gått med på att erbjuda HDS någon finansiering utan en solid garanti eller säkerhet, eftersom varje marknadslångivare skulle förutse att en sådan finansiering skulle gå förlorad. Ingen garantigivare på marknaden skulle i sin tur ha tillhandahållit långivarna någon garanti för lånen till HDS efter 2007 utan förskottsbetalning av en engångsavgift på 100 % av lånets kapitalbelopp, vilket helt skulle skydda mot den förlust som garantigivaren med visshet skulle drabbas av när HDS förr eller senare skulle fallera. Därför motsvarar stödandelen i de statliga garantier som beviljades HDS under perioden 2007–2011 en engångspremie som är lika med det fulla beloppet av de garanterade lån som togs ut när varje garanti beviljades, minus den garantipremie som faktiskt betalats av HDS för varje lån ([19]).

(92) Kommissionen noterar klargörandet från de grekiska myndigheterna rörande de belopp som faktiskt gjorts tillgängliga för HDS i samband med lånet på 30 miljoner euro från National Bank of Greece, Alpha Bank och EFG Eurobank 2011 (garanti nr 10 i tabell 2) som uppgick till 7 095 858 euro, i stället för de 30 000 000 euro som ursprungligen nämns i beslutet av den 6 mars 2013.

(93) Kommissionen noterar också de förtydliganden från de grekiska myndigheterna avseende den statliga garantin för lånet på 10 miljoner euro från Tbank 2011 (garanti nr 11 i tabell 2), enligt vilken obligationslånet aldrig utfärdats.

(94) Kommissionen noterar också att även om endast 7 095 858 euro av lån nummer 10 och 0 euro för lån nummer 11 i tabell 2 verkligen gjorts tillgängliga för HDS, beviljades de statliga garantierna för hela beloppet på 40 miljoner EUR. Endast de lånebelopp som faktiskt betalats ut spelar dock en roll vid fastställandet av det stödbelopp som ska återbetalas, såsom anges i skäl 135 i detta beslut. När det gäller datumen för beviljandet anges dessa i tabell 2.

(95) Kommissionen noterar även att vissa av de garantier som omfattas av åtgärd 1 togs i anspråk och därigenom blev staten HDS borgenär (åtgärd 3). I den mån dessa fallissemang inträffat efter det att den aktuella garantin hade lämnats är detta emellertid irrelevant för klassificeringen av åtgärden som statligt stöd och för den totala ekonomiska fördelen. Detta beror på att åberopandet av garantin är en naturlig följd av att en sådan säkerhet ställs genom borgensman. Med andra ord har den ekonomiska fördelen av en statlig garanti ett pris som understiger marknadsvillkoren i differensen mellan den garantipremie som staten tar ut och den avgift som en teoretisk garantigivare på marknaden skulle ha tagit ut. En eventuell fördel i garantipremien kan därför förekomma, oberoende av om garantin tas i anspråk och även om det underliggande lånet återbetalas i vederbörlig ordning och garantin inte utnyttjas av långivaren. I den utsträckning som de uteblivna betalningarna redan hade ägt rum när nya garantier skulle tillhandahållas, skulle en garantigivare på marknaden ha tagit hänsyn till dessa uteblivna betalningar från HDS, och skulle åtminstone ha återspeglat den ökade risken i den garantiavgift som skulle betalas av HDS på nya lån, eller också inte ha beviljat några garantier eller lån ([20]).

([19]) Se mål C-334/99, Tyskland mot kommissionen, EU:C:2003:55, punkt 138. Mål C-288/96, Tyskland mot kommissionen, EU:C:2000:537, punkterna 30 och 31.

([20]) Se skäl 90 i föreliggande beslut.

(96) Slutligen anser kommissionen att de grekiska myndigheternas argument enligt vilket HDS inte kunde ställa säkerhet för de aktuella lånen av säkerhetsskäl är irrelevant när det gäller att kvalificera de garantier som utgör åtgärd 1 som statligt stöd. Eftersom statligt stöd är ett objektivt begrepp är det inte relevant varför HDS inte kunde ställa säkerhet, däremot är det relevant att HDS inte hade kunnat erhålla de lån som beskrivs i tabell 2 på samma villkor utan dessa garantier. Lån utan säkerhet är i sin tur mer riskabla för långivaren än lån med säkerhet, och medför därför en högre ränta för de risker som påtagits. Detta objektiva faktum fångas upp i den räntesats som beräknas i enlighet med 2008 års meddelande, och som är omvänt proportionerlig till de ställda säkerheternas kvalitet.

(97) Följaktligen drar kommissionen slutsatsen att åtgärd 1 gav HDS en fördel motsvarande det belopp som beräknats på grundval av den redovisade metoden för de garantier för lån som erhållits under perioden 2004–2006 (skäl 89), eller garantier för lån som erhållits under perioden 2007–2011 (skäl 91).

(98) När det gäller de argument från de grekiska myndigheterna som sammanfattas i skälen 33 och 34 i detta beslut, anser kommissionen att ett företags ekonomiska svårigheter måste bedömas objektivt på grundval av det specifika företagets finansiella och ekonomiska indikatorer. Därför bör orsakerna till de ekonomiska svårigheterna inte i sig lindra den allvarliga karaktären av dessa ekonomiska svårigheter, vilket framgår av relevanta ekonomiska och finansiella indikatorer ([21]).

5.2.1.4 Påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna

(99) De aktuella åtgärderna gjorde det möjligt för HDS att finansiera både sin militära och sin civila produktion till lägre priser än normala marknadspriser. Åtgärderna i fråga snedvrider därmed konkurrensen, eftersom andra företag verksamma på samma marknader måste finansiera sin verksamhet på marknadsmässiga villkor utan liknande statligt stöd.

(100) Oavsett vilken relevans HDS militära produktion har för Greklands väsentliga säkerhetsintressen var HDS dessutom verksamt inom en sektor där produkterna för civil användning är föremål för handel mellan medlemsstaterna.

(101) Åtgärd 1 påverkade följaktligen konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna.

5.2.1.5 Slutsats angående förekomsten av statligt stöd för åtgärd 1 i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(102) Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att de garantier som omfattas definieras som åtgärd 1, som beviljades HDS av Grekland och som beskrivs i skälen 15–16, i den utsträckning som de gynnat HDS civila verksamhet, utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

5.2.2 *Åtgärd 3: 2011 års kapitalökning*

5.2.2.1 Statliga medel och frågan om åtgärden kan tillskrivas staten

(103) Kommissionen noterar att kapitalökningarna i fråga tillhandahölls av den grekiska staten. Därmed kan beviljandet av åtgärd 3 tillskrivas den grekiska staten och den finansieras genom statliga medel.

(104) Vad gäller omfattningen av de berörda statliga medlen håller kommissionen inte med de grekiska myndigheterna om att en del av kapitalökningarna inte bör räknas in i åtgärd 3 eftersom det rör sig om överföring av skulder som härrör från utnyttjande av statliga garantier (åtgärd 1). Detta beror på att en överföring av skulder till följd av åberopandet av en garanti inte är automatisk, utan snarare ett aktivt beslut av staten att inte driva in skulden i fråga.

([21]) Se domstolens dom i mål T-220/14, Saremar mot kommissionen, EU:T:2017:267, punkt 175.

(105) En sådan omvandling innebär en potentiell förlust av värde med tanke på att staten bytte ställning från kreditgivare till aktieägare, och därmed avstod från statliga medel i form av skulder som den beslutade att inte driva in. Vid en eventuell likvidation av företaget skulle dessutom en aktieägare per definition vara mindre benägen att ta ut sitt kapital än en kreditgivare, och därmed innebär omvandlingen av statlig skuld till kapital utebliven uppbörd av offentliga medel.

5.2.2.2 Selektivitet

(106) Eftersom åtgärden beviljades ett enskilt företag, nämligen HDS, drar kommissionen slutsatsen att åtgärden var selektiv.

5.2.2.3 Förekomst av en ekonomisk fördel

(107) Som konstaterats ovan är en fördel i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget varje ekonomisk förmån som ett företag inte skulle ha fått under normala marknadsförhållanden. I detta avseende har kommissionen inte mottagit några övertygande bevis från de grekiska myndigheterna som skulle motivera deras argument att – eftersom staten agerade som en rationell privat investerare – kapitalökningarna i fråga erhölls under normala marknadsförhållanden och följaktligen inte kunde utgöra en fördel.

(108) Kommissionen konstaterar att de olika kapitalökningarna från maj 2011 till december 2011, med den grekiska staten som aktieägare, inte stöddes av någon framåtblickande analys av avkastningen på den avsedda investeringen som en rationell investerare skulle ha undersökt och beaktat innan denne fattat beslut om investeringen. Kapitalökningarna gjordes, såsom Grekland förklarat, i syfte att säkerställa HDS bärkraft med tanke på dess avgörande roll för landets försvar och säkerhet. Under alla omständigheter räckte kapitalökningarnas slutliga belopp inte för att täcka HDS egna negativa kapital, och kan följaktligen inte betraktas som en åtgärd som skyddar företagets värde och stöder dess omstrukturering.

(109) I detta avseende framgår av de uppgifter som Grekland lämnat att det inte finns något bevis för någon ekonomisk förhandsanalys av huruvida omvandlingen av fordringar som härrör från åberopandet av garantier till kapital var mer ekonomiskt fördelaktig än om dessa fordringar hade behållits eller krävts in. En borgenär i en marknadsekonomi skulle normalt sett undersöka vilka åtgärder som är ekonomiskt mest fördelaktiga innan beslut fattas.

(110) För bedömningen av huruvida staten gett HDS en fördel när de relevanta kapitalökningarna beslutades, måste det fastställas om den agerade på samma sätt som en marknadsekonomisk aktör skulle ha agerat i en liknande situation. En marknadsekonomisk aktör skulle inte ta hänsyn till allmänpolitiska intressen. I detta avseende kan de grekiska myndigheternas argument angående bibehållandet av ett företag som är relevant för landets väsentliga säkerhetsintressen därför inte beaktas som en omständighet som en investerare i en marknadsekonomi skulle ta hänsyn till och är därmed inte relevant för bedömningen av kapitalökningarna i fråga.

(111) Även i avsaknad av aktuella bevis för att de grekiska myndigheterna utfört den analys som anges i skäl 108, är det uppenbart från de tillgängliga uppgifterna att omvandlingen var mindre fördelaktig än status quo som det skulle inneburit att bibehålla fordringarna. I själva verket uppgick det belopp för HDS långfristiga och kortfristiga skulder år 2011 som redovisas i dess balansräkning till 1 008 miljoner euro. Med tanke på det redan negativa egna kapitalet på 537 miljoner euro som registrerades samma år och oförmågan att sälja företagets militära tillgångar, skulle staten med största sannolikhet inte ha kunnat återvinna något av det ökade egna kapitalet på 154,19 miljoner euro vid en likvidation av företaget eller vid fortsatt verksamhet utan utsikter till avkastning. En borgenär i en marknadsekonomi skulle således ha behållit fordringarna, som under alla omständigheter haft en högre, om än låg, sannolikhet att ge en positiv avkastning jämfört med en konvertering till aktier. Fordringar (även utan säkerhet) rankas högre, när det gäller borgenärernas prioritetsordning, än aktieägares anspråk.

(112) Samma överväganden gäller på motsvarande sätt tillskottet av nytt kapital på totalt 4 miljoner euro. Ingen privat investerare skulle ha tecknat belopp i avsaknad av någon form av förhandsutsikter till avkastning. Detta till följd av att de grekiska myndigheterna inte har tillhandahållit en ekonomisk förhandsanalys av framtida lönsamhet, samt att granskningen av HDS historiska och aktuella ekonomiska resultat med avseende på de faktiska eller

potentiella avkastningar för aktieägarna som beskrivs i tabell 1. Det framgår tydligt av HDS finansiella resultat sedan 2004 att företaget inte gav någon avkastning i form av utdelning på investerat kapital Under tiden fram till 2011 gick aktiekapitalet från svagt positivt (41 miljoner euro) till betydande negativt (minus 537 miljoner euro), vilket därmed konsumerade allt kapital som investerats av aktieägarna och, i avsaknad av en trovärdig omstruktureringsplan, omintetgjorde eventuella förväntningar om en hypotetisk ökning av innehavets värde.

(113) Kommissionen anser följaktligen att en rationell privat investerare inte skulle ha deltagit i HDS kapitalökningar på dessa villkor, särskilt inte utan en trovärdig omstruktureringsplan för verksamheten med en förhandsbedömning av utsikterna att återställa HDS lönsamhet och en rimlig avkastning på investeringen för staten i dess egenskap av aktieägare och förutsebar avkastning på grundval av de siffror som lämnats av Grekland. Kommissionen drar därför slutsatsen att statens deltagande i 2011 års kapitalökning gav stödmottagaren en fördel som motsvarar det fulla beloppet av kapitalökningarna. Åtgärdens trancher och datum för beviljande anges i tabell 4.

5.2.2.4 Påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna

(114) Kommissionen anser av de anledningar som anges i skälen 99 och 100 att åtgärd 3 kunde påverka konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna.

5.2.2.5 Slutsats angående förekomsten av statligt stöd för åtgärd 3 i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(115) Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att de kapitalökningar som definieras som åtgärd 3, som beviljades HDS av Grekland och som beskrivs i skälen 42–47, i den utsträckning som de gynnat HDS civila verksamhet, utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

5.2.3 *Slutsats om förekomsten av statligt stöd*

(116) Mot bakgrund av ovanstående och i den utsträckning som åtgärderna 1 och 3 gynnade HDS civila produktion, anser kommissionen att de utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

5.3 **Olagligt stöd**

(117) Åtgärderna 1 och 3 utgör statligt stöd och beviljades i strid med skyldigheterna om underrättelse och genomförandeförbud som fastställs i artikel 108.3 i EUF-fördraget. Således utgör dessa åtgärder olagligt statligt stöd.

5.4 **Stödets förenlighet**

(118) Det förbud mot statligt stöd som föreskrivs i artikel 107.1 i EUF-fördraget är varken absolut eller ovillkorat. Särskilt artikel 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget utgör rättslig grund för att betrakta vissa stöd som förenliga med den inre marknaden.

(119) Enligt domstolens rättspraxis är det upp till medlemsstaterna att anföra eventuella skäl till att ett stöd är förenligt med den inre marknaden och att styrka att så är fallet ([22]).

(120) De grekiska myndigheterna åberopade inte eventuella skäl för förenlighet. De betonade att åtgärderna 1 och 3 uteslutande syftade till att stödja den militära produktion som gäller Greklands väsentliga säkerhetsintressen och, när det gäller åtgärd 3, att den inte på något sätt utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, eftersom den inte ger HDS någon fördel, utan genomfördes i överensstämmelse med beteendet hos en investerare i en marknadsekonomi.

([22]) Domstolens dom av den 28 april 1993, Italien mot kommissionen, C-364/90, ECLI:EU:C:1993:157, punkt 20.

(121) Eftersom åtgärderna utgör statligt stöd fann dock kommissionen för lämpligt att trots allt bedöma deras förenlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget, enligt vilken ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner anses vara förenligt med den gemensamma marknaden om det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset” kan anses förenligt med den inre marknaden.

(122) För att vara förenligt med den inre marknaden enligt den artikeln, måste stödet uppfylla ett klart formulerat mål av gemensamt intresse, vara nödvändigt och stå i proportion till detta mål, ha en stimulanseffekt, får inte påverka konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset och följa principen om insyn.

(123) Kommissionen påpekar dock att den inte kan identifiera något mål av gemensamt intresse som skulle kunna eftersträvas genom stödet, vilket, såsom angetts ovan, inte heller de grekiska myndigheterna har hävdat. Även om HDS skulle betraktas som ett företag i svårigheter, och stödets förenlighet i så fall måste bedömas enligt 2004 års riktlinjer för undsättning och omstrukturering, konstaterar kommissionen att villkoren för förenlighet med den inre marknaden enligt de riktlinjerna uppenbarligen inte är uppfyllda för åtgärd 1 (statliga garantier) eller för åtgärd 3 (kapitalökningar).

(124) Stödet hade inte avslutats efter sex månader och de grekiska myndigheterna hade inte anmält, eller förberett, en omstruktureringsplan som kunde återställa företagets lönsamhet, och samtidigt hade heller inga kompenserande åtgärder genomförts för att motverka den snedvridning av konkurrensen som stödet hade skapat. Det är inte styrkt att stödet var begränsat till det minimum som var nödvändigt, i synnerhet genom ett betydande eget bidrag från stödmottagaren. Slutligen har myndigheterna inte heller ingett någon likvidationsplan.

(125) Kommissionen har inte identifierat några andra möjliga grunder för att åtgärderna 1 och 3 skulle vara förenliga med den inre marknaden.

(126) Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att det statliga stödet till HDS genom åtgärderna 1 och 3 är oförenligt med den inre marknaden.

5.5 **Stödbelopp som ska återkrävas**

(127) Om kommissionen har fastställt att ett stöd är oförenligt med den inre marknaden är den, enligt fördraget och etablerad rättspraxis, behörig att besluta att den berörda medlemsstaten ska upphäva eller ändra stödet ([23]). Domstolen har också konsekvent hävdat att avsikten med en medlemsstats skyldighet att upphäva stöd som kommissionen har betraktat som oförenligt med den inre marknaden är att återställa den situation som rådde innan stödet beviljades ([24]).

(128) Domstolen har i detta hänseende förklarat att målet nås när stödmottagaren återbetalat det lagstridigt erhållna stödet och sålunda förlorat den fördel den getts på marknaden i förhållande till sina konkurrenter och när den situation som rådde före stödets utbetalande återställts ([25]).

(129) I överensstämmelse med rättspraxis gäller enligt artikel 16.1 i rådets förordning (EU) nr 2015/1589 ([26]) följande: ”Vid negativa beslut i fall av olagligt stöd ska kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet från mottagaren […]”.

(130) Eftersom åtgärderna 1 och 3 har genomförts i strid med artikel 108 i EUF-fördraget och anses utgöra olaglig stöd som är oförenliga med den inre marknaden, ska följaktligen det belopp för otillbörlig förmån som betalats ut på grundval av dessa åtgärder återkrävas för att återställa den situation som rådde på marknaden innan stödet beviljades. Återkravet måste således täcka den period under vilken stödmottagaren har beviljats en fördel, det vill säga från den tidpunkt då stödet stod till stödmottagarens förfogande till och med den dag det faktiskt har

([23]) Se domstolens dom av den 12 juli 1973 i mål C-70/72, Kommissionen mot Tyskland, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.
([24]) Se domstolens dom av den 14 september 1994 i de förenade målen C-278/92 till C-280/92, Spanien mot kommissionen, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 75.
([25]) Domstolens dom av den 17 juni 1999, Konungariket Belgien mot kommissionen, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punkterna 64 och 65.
([26]) Rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 248, 24.9.2015, s. 9).

återbetalats. Det belopp som återkrävs bör därför innefatta ränta fram till det att återbetalningen äger rum. I enlighet med relevant rättspraxis ska ränta på de återbetalningspliktiga beloppen börja löpa från och med den dag då stödmottagaren faktiskt har kunnat förfoga över stödet ([27]).

(131) Kommissionen drar dock slutsatsen att den del av HDS produktion som avser militärmateriel kan anses falla inom tillämpningsområdet för artikel 346.1 b i EUF-fördraget. I den mån stödet gynnade denna del av produktionen är åtgärderna 1 och 3 är undantagna från en bedömning enligt bestämmelserna om statligt stöd i fördraget. Det är därför nödvändigt att fördela de offentliga medlen mellan produktionens två sidor, nämligen den militära och den civila, för att kunna fastställa vilket belopp i oförenligt stöd som ska återkrävas från den civila sidan.

(132) För att fastställa i vilken utsträckning det statliga stöd som identifierats i åtgärderna 1 och 3 gynnade de civila produktionen i avsaknad av separata räkenskaper, kommer kommissionen i enlighet med relevant rättspraxis ([28]), att använda sig av en proxyvariabel och beakta fördelningen mellan HDS försäljning av militära och civila produkter och i enlighet därmed tilldela den fördel som härrör från åtgärderna 1 och 3.

(133) Kommissionen anser att det är lämpligt att använda den procentandel av militär och civil produktförsäljning för perioden 2004–2011 som angetts av de grekiska myndigheterna (se skäl 24) eftersom den omfattar den period under vilken åtgärderna beviljades. Under denna period svarade den militära produktionen för 94,34 % av försäljningen, medan den civila produktionen stod för 5,66 %.

(134) Vad gäller åtgärd 1 betyder detta att det statliga stöd som beviljats för den civila verksamheten, och som måste återkrävas som oförenligt stöd, motsvarar 5,66 % av det belopp som beräknats på grundval av den metod för fastställande av den ekonomiska fördelen som förklaras i skäl 89 för de lånegarantier som beviljats under perioden 2004–2006 och i skäl 91 för de lånegarantier som erhållits under perioden 2007–2011. Fördelen uppstod i form av lägre betalningar av garantiavgifter. Kommissionen anser därför att stödet har ställts till stödmottagarens förfogande vid den tidpunkt då garantiavgifterna skulle betalas av det ursprungliga HDS (dvs. före uppdelningen mellan HDS civil och HDS military).

(135) När det gäller de delar av de garanterade lånen under 2011 som inte har använts ([29]), konstaterar kommissionen följande om lånets kapitalbelopp som bör användas i den metod som beskrivs i skäl 91 ([30]): Eftersom den grekiska staten hade åtagit sig att bevilja garantier för hela beloppet på 40 miljoner euro, ska garantin anses ha tilldelats för 40 miljoner euro. Vid tidpunkten för den grekiska statens åtagande gavs HDS laglig rätt att erhålla stöd på grundval av ett belopp på 40 miljoner euro som skulle lånas. Eftersom hela beloppet på 40 miljoner euro inte togs upp som lån av HDS bör dock stödet betraktas som utbetalat endast för det belopp som faktiskt lånades som en del av de garanterade lånen, nämligen 7 095 858 euro för lån nummer 10 och noll euro för lån nummer 11. Medan hela det stödbelopp som beviljats (även ej utbetalat) måste upphävas i framtiden ([31]) är det endast det belopp som faktiskt utbetalats hittills på grundval av de garanterade lånen som används som lånebelopp för beräkningen av det belopp som ska återbetalas på grundval av den metod som beskrivs i skäl 91 ([32]).

(136) För åtgärd 3 uppgår det statliga stöd som ska återkrävas till 8 953 593,86 euro ([33]).

(137) När det gäller räntan anser kommissionen att den måste beräknas på grundval av de datum då stödet faktiskt gjordes tillgängligt eller genomfördes för varje åtgärd (garanti eller kapitalökning).

(138) Kommissionen har vidare i ett liknande fall ([34]) ansett att återkravet av oförenligt stöd endast bör genomföras av den civila delen av det stödmottagande företaget, i syfte att säkerställa att återvinning inte täcks av medel som annars skulle tillfalla den militära verksamheten ([35]).

([27]) Tribunalens dom av den 30 januari 2002 i mål T-39/99, Keller SpA och Keller Meccanica SpA mot kommissionen, ECLI:EU:T:2002:19, punkterna 106–109.
([28]) Se skälen 55–60 i kommissionens beslut av den 24 mars 2009 om det statliga stöd C 47/2005 (f.d. NN 86/2005) som Grekland genomfört till förmån för Hellenic Vehicle Industry SA (EL.V.O.) SA, EUT L 118, 12.5.2010, s. 81.
([29]) Naturligtvis anpassat för att återspegla den icke-militära delen av verksamheten, vilket förklaras i skäl (134).
([30]) Dvs. differensen mellan det fulla belopp för vilket en garanti beviljades, nämligen 40 miljoner euro, och det faktiska lånebeloppet, nämligen 7 095 858 euro. Se skälen 92–94.
([31]) Dvs. rätten till två statliga garantier på totalt 40 miljoner euro.
([32]) Det vill säga ett belopp på 7 095 858 euro.
([33]) 158 190 704,21 euro × 0,0566.
([34]) Se ELVO, fotnot 29.
([35]) Se kommissionens beslut om ELVO, ibid.

(139) I det aktuella fallet noterar kommissionen uppdelningen av HDS i två efterföljande företag, nämligen HDS military och HDS civil. På grundval av fördelningen av tillgångar och produktionskapacitet (se skälen 54–55) är HDS civil efterföljaren till HDS civila produktion. Detta är i huvudsak grundat på det faktum att alla tillgångar som är kopplade till den civila produktionen av det ursprungliga HDS i sin helhet överfördes till HDS civil, inbegripet mark och produktionsanläggningar, maskiner, utrustning, transportmedel, färdiga produkter och obearbetade produkter, råvaror och fordringar från kunder på civila produkter från det ursprungliga HDS. Skulderna verkar dessutom ha tilldelats i enlighet med fördelningen av tillgångar mellan HDS military och HDS civil. Således ska det oförenliga stöd som uppstår som ett resultat av åtgärderna 1 och 3 återkrävas från inkomster och tillgångar hos HDS civil, och eventuellt stöd till följd av åtgärd 1 som fortfarande kan uppstå i framtiden måste upphävas.

(140) Slutligen påminner kommissionen om att det är fast rättspraxis att det faktum att företag kan befinna sig i svårigheter eller i konkurs inte påverkar skyldigheten att återkräva oförenligt stöd ([36]). Under sådana omständigheter kan återställandet av den situation som förelåg på marknaden innan stödet beviljades och, därigenom, undanröjandet av snedvridningen av konkurrensen, i princip ske genom att återbetalningsskyldigheten av stödet tas upp i förteckningen av skulder ([37]). I de fall de nationella myndigheterna inte kan få tillbaka hela stödbeloppet har skyldigheten att återkräva stödet iakttagits genom upptagning i förteckningen endast om konkursförfarandet leder till att det stödmottagande företaget likvideras, det vill säga att dess verksamhet definitivt upphör ([38]).

6. **SLUTSATS**

(141) Åtgärd 2 är undantagen från fördragets bestämmelser om statligt stöd på grundval av artikel 346.1 b. Även de delar av åtgärderna 1 och 3 som fördelats till HDS militära produktion är undantagna från fördragets bestämmelser om statligt stöd på grundval av artikel 346.1 b i EUF-fördraget.

(142) Åtgärderna 1 och 3 utgör, i den mån som de har gynnat HDS civila produktion, statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Grekland genomförde olagligen detta statliga stöd i strid med artikel 108.3 i EUF-fördraget och stödet är oförenligt med den inre marknaden. De belopp som fördelats till HDS civila produktion måste återkrävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det offentliga bidraget från Grekland till Hellenic Defence Systems SA under 2003 för genomförandet av en investeringsplan för modernisering av industrianläggningen i Aeghion är undantaget från bestämmelserna om statligt stöd i artikel 346.1 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

De åtgärder som beviljats Hellenic Defence Systems SA, i den utsträckning som åtgärderna rör dess militära produktion, i form av i) statliga garantier under perioden 2004–2011, och ii) statens bidrag till företagets kapitalökningar under 2011, är undantagna från bestämmelserna om statligt stöd på grundval av artikel 346.1 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Artikel 2

Det statliga stöd som beviljats Hellenic Defence Systems SA, i den utsträckning som åtgärderna rör dess militära produktion, i form av i) statliga garantier under perioden 2004–2011, och ii) statens bidrag till företagets kapitalökningar under 2011, beviljades olagligen av Grekland i strid med artikel 108.3 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och är oförenligt med den inre marknaden.

([36]) Domstolens dom av den 14 september 1994, Spanien mot kommissionen (”Merco”), C-42/93, ECLI:EU:C:1994:326, punkt 33. Domstolens dom av den 17 november 2011, Kommissionen mot Italien, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, punkt 72;

([37]) Domstolens dom av den 29 april 2004, Tyskland mot kommissionen, (SMI),C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, punkt 85.

([38]) Domstolens dom av den 11 december 2012, Kommissionen mot Spanien (Magefesa), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, punkt 104 och den rättspraxis som citeras där.

Artikel 3

1. Grekland ska återkräva det oförenliga stöd som avses i artikel 2 från stödmottagarens efterföljare, dvs. *Hellenic Civilian Production Systems Industrial Commercial Ltd*

2. Det stöd som ska återkrävas ska innefatta ränta från och med den dag då stödet ställdes till stödmottagarens förfogande till och med den dag det har återbetalats.

3. Räntan ska beräknas som kapitaliserad ränta i enlighet med kapitel V i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 ([39]) och kommissionens förordning (EG) nr 271/2008 ([40]) om ändring av förordning (EG) nr 794/2004.

4. Grekland ska upphöra med alla utestående betalningar av det stöd som avses i artikel 2 från och med den dag då detta beslut antas.

Artikel 4

1. Återkravet av det stöd som avses i artikel 2 ska genomföras omedelbart och effektivt.

2. Grekland ska säkerställa att detta beslut genomförs inom fyra månader efter den dag då detta beslut har delgetts.

Artikel 5

1. Inom två månader efter den dag då detta beslut har delgetts ska Grekland lämna följande uppgifter till kommissionen:

a) Det totala belopp (kapitalbelopp och ränta) som ska återkrävas från stödmottagaren.

b) En detaljerad beskrivning av de åtgärder som redan har vidtagits eller som planeras för att uppfylla kraven i detta beslut.

c) Dokument som visar att stödmottagaren har anmodats att betala tillbaka stödet.

2. Grekland ska informera kommissionen om hur de nationella åtgärderna för att verkställa detta beslut fortskrider, intill dess det stöd som avses i artikel 2 är helt återbetalat. Grekland ska på kommissionens begäran omgående lämna uppgifter om de åtgärder som redan har vidtagits eller som planeras för att uppfylla kraven i detta beslut. Grekland ska också lämna detaljerade uppgifter om de stödbelopp och räntebelopp som redan har återkrävts från stödmottagarna.

Artikel 6

Detta beslut riktar sig till Republiken Grekland.

Utfärdat i Bryssel den 20 november 2017.

På kommissionens vägnar

Margrethe VESTAGER

Ledamot av kommissionen

([39]) Kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EU) nr 2015/1589 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 140, 30.4.2004, s. 1).

([40]) Kommissionens förordning (EG) nr 271/2008 av den 30 januari 2008 om ändring av förordning (EG) nr 794/2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (EUT L 82, 25.3.2008, s. 1).